

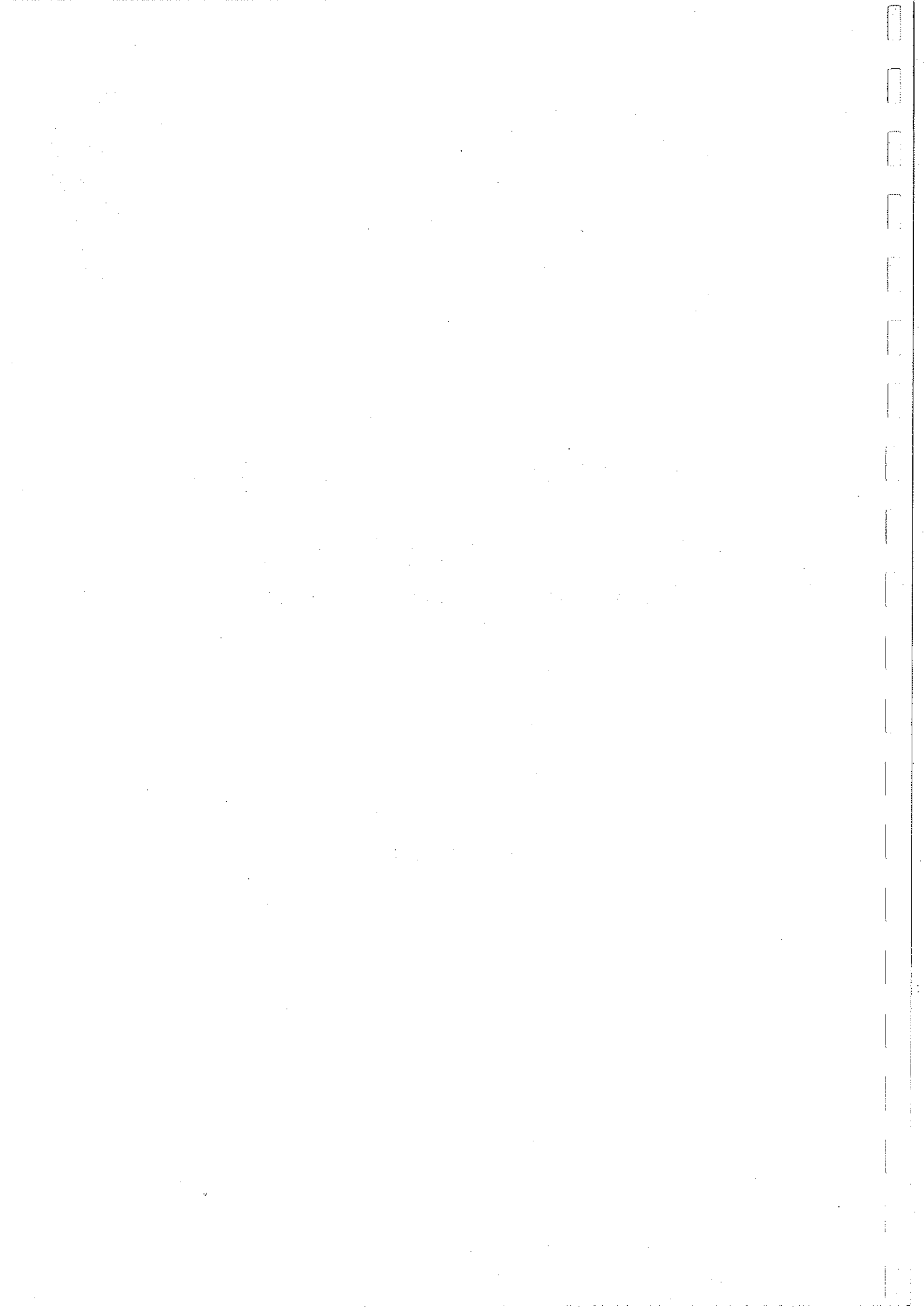

*Bosna i
Hercegovina*

Akcioni plan Programa za BiH

*koji su dogovorili Vijeće ministara
Bosne i Hercegovine i UNDP*

2010. – 2014.

Sadržaj :

Skraćenice	3
Okvir	4
<i>Prvi dio: Osnove odnosa</i>	4
Drugi dio: Analiza stanja	4
Treći dio: Ranija saradnja i stečena iskustva	6
Četvrti dio: Predloženi program	9
<i>4.3 Demokratska uprava</i>	10
<i>4.6 Socijalna uključenost</i>	11
<i>4.11 Energija i okoliš</i>	12
<i>4.14 Sigurnost ljudi i pravda</i>	14
<i>Indikativni ukupni budžet</i>	16
Peti dio: Strategija partnerstva	16
Šesti dio: Upravljanje i rukovođenje programom	17
Sedmi dio: Monitoring i evaluacija	19
Osmi dio: Obaveze UNDP-a	20
Deveti dio: Obaveze Vijeća ministara	20
Deseti dio: Ostale odredbe	22

Skraćenice

ASSC	Područja od posebne državne važnosti
AWP	Godišnji plan rada
CAS	Strategija pomoći Svjetske banke za određenu zemlju
CEE	Srednja i Istočna Evropa
CPAP	Akcionni plan Programa za zemlju
CPD	Program za zemlju
CSO	Organizacije civilnog društva
CSR	Društveno odgovorno poslovanje
EC	Evropska komisija
EU	Evropska Unija
FDI	Direktna strana ulaganja
BDP	Bruto domaći proizvod
GEF	Globalni fond za okoliš
HIV-AIDS	Virus humane imunodeficijencije - Sindrom stečene imunodeficijencije
ICT/IKT	Informaciono-komunikacione tehnologije
IEA	Međunarodni sporazum o okolišu
MDG	Milenijumski razvojni ciljevi
MDGR	Izveštaj o napretku u postizanju Milenijumskih razvojnih ciljeva
MFI	Mikrofinansijske institucije
MIS	Upravljački informacioni sistem
NGO/NVO	Nevladina organizacija
NMDG	Milenijumski razvojni ciljevi za svaku državu pojedinačno
OSCE	Organizacija za evropsku sigurnost i saradnju
PAL	Programski zajam Svjetske banke za prilagodbu
ROP	Regionalni plan operacija koji finansira EC
SALW	Malo (malokalibarsko) oružje i lahko naoružanje
SBAA	Standardni opći sporazum o pomoći UNDP-a
SME	Mala i srednja preduzeća
UNDP	Razvojni program Ujedinjenih nacija
UNDP BCPR	Biro UNDP-a za sprečavanje sukoba i oporavak
UNDP RBEC	Regionalni biro UNDP-a za Evropu i Zajednicu nezavisnih država
UNFPA	Populacijski fond Ujedinjenih nacija
UNHCR	Visoki komesar UN za izbjeglice
UNICEF	Fond Ujedinjenih nacija za djecu
UNODC	Ured Ujedinjenih nacija za kontrolu droga
UNV	Volonteri Ujedinjenih nacija
WHO	Svjetska zdravstvena organizacija

Okvir

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (BiH) i Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP) uzajamno su se sporazumjeli o sadržaju ovoga dokumenta i svojim obavezama u provođenju Programa za BiH.

Slijedom svog uzajamnog sporazuma i saradnje u svrhu realizacije Milenijumskih razvojnih ciljeva (MDG) te konvencija i samita Ujedinjenih nacija na koje su se Vlada i UNDP obavezali¹,

oslanjajući se na iskustva stečena i napredak ostvaren tokom implementacije prethodnog Programa za BiH za period od 2005. do 2009. godine,

i stupajući u novi period saradnje od 1. januara 2010. do 31. decembra 2014. godine,

strane potvrđuju da će spomenute obaveze, dodatno pojašnjene u Akcionom planu Programa za BiH (CPAP), biti ispunjene u duhu prijateljske saradnje, te su se sporazumjele o sljedećem:

Prvi dio: Osnove odnosa

- 1.1 Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće ministara) i Razvojni program Ujedinjenih nacija (u daljnjem tekstu: UNDP) sklopili su Standardni opći sporazum o pomoći (SBAA), kojim se upravlja pomoći UNDP-a za zemlju, a koji su obje strane potpisale 7. decembra 1995. godine.
- 1.2 U svjetlu ove odluke navedeni CPAP zajedno sa godišnjim planovima rada (AWP) (koji će biti dijelom ovoga CPAP-a te su pozivanjem na iste inkorporirane u ovaj dokument) koji se ovim putem zaključuje zajedno predstavljaju projektni dokument koji se spominje u SBAA.

Drugi dio: Analiza stanja

2.1. U BiH se još uvijek osjećaju posljedice rata koji je vođen od 1992. do 1995. godine, te se brojni razvojni izazovi odnose na skoriju prošlost. Ostvaren je, međutim, stabilan napredak, te je prisutna zajednička vizija budućnosti u Evropskoj Uniji (EU), koja generiše neophodni zamah za političke, ekonomske i socijalne reforme, što će doprinijeti izgradnji konsenzusa o značajnim pitanjima politika nadilazeći etničke i političke podjele. Vizija spram pridruživanja EU predstavlja dobru priliku, ali i izazov za zemlju, posebno zbog lošeg socio-ekonomskog statusa zemlje te ograničenja u smislu kapaciteta. BiH je u 2006. godini potpisala Sporazum o partnerstvu za mir sa NATO-om, a u junu 2008. godine Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU (SPP).

2.2. Trenutni ustroj BiH obilježava visok nivo asimetričnosti. BiH je država triju konstitutivnih naroda (Bošnjaka, Hrvata, Srba), koji žive u dva entiteta – Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH) i Republici Srpskoj (RS), s jednim distriktom (Distrikt Brčko), koji je pod međunarodnom upravom. I dok RS ima

¹ Glavne međunarodne konvencije su: Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima te Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena i Konvencija o pravima djeteta, Okvira konvencija Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama (UNFCCC). Konferencije uključuju: Milenijski samit, Svjetski samit o hrani, Svjetet po mjeri djeteta, Svjetski samit za održivi razvoj, Međunarodnu konferenciju o stanovništvu i razvoju.

centralizovanu vlast, FBiH je visoko decentralizovana, sa 10 kantonalnih vlada. Upravna struktura je stoga opterećujuća: 14 jedinica vlasti, pet nivoa uprave te preko 150 ministarstava i 143 općine.

2.3. Postignuta je makroekonomska stabilnost sa niskom stopom inflacije i rastom BDP-a od prosječno 6% godišnje od 2000. godine. Stopa nezaposlenosti, međutim, i dalje je visoka – 23,4%². Visoke su stope nezaposlenosti mladih, te nezaposlenosti žena: 26,8% u poređenju sa 21,4% nezaposlenih muškaraca. Uz globalnu ekonomsku recesiju, postignuti rezultati će vjerovatno oslabiti uz značajno usporenje očekivanog rasta, stagniranje ili čak opadanje javnih prihoda te niže stope privatnih ulaganja. U takvoj će situaciji Vladi biti teško ulagati napore na smanjenju siromaštva kao i u domenu esencijalnog problema zapošljavanja.

2.4. Strategiju ekonomskih reformi na državnom nivou predstavljala je Srednjoročna razvojna strategija BiH (MTDS/PRSP: 2004 – 2007), kojom su socijalno-ekonomski ciljevi definisani kao održiv i uravnotežen ekonomski razvoj, smanjenje siromaštva i ubrzanje evropskih integracija. Krajem 2007. godine počeo je novi proces planiranja za period od 2008. do 2013. godine te se finaliziraju dvije strategije: Strategija razvoja BiH (CDS) te Strategija socijalne uključenosti (SIS). Ozbiljan izazov u procesu planiranja jest nedostatak pouzdanih statističkih informacija budući da je zadnji popis stanovništva proveden prije rata, 1991. godine. Predviđeno je da se Novi popis stanovništva obavi 2011. godine.

2.5. Premda, gledajući kako agregirani human razvoj BiH dobro napreduje, urgentne probleme predstavljaju društvena isključenost i siromaštvo, uz sve veće nejednakosti u smislu prihoda te ishoda u vezi sa obrazovanjem i zdravljem. Podaci iz 2007. godine ukazuje na stopu siromaštva od 18,6%, sa 22,9% onih koji su u riziku od siromaštva. Izvještaj o humanom razvoju iz 2007. godine ukazuje da je preko 50% stanovništva društveno isključeno. Među najugroženijima su starije osobe, osobe sa invaliditetom, raseljene osobe, Romi, porodice sa dvoje ili više djece, nezaposleni te mladi s niskim stepenom kvalifikacija. U posebnom su riziku žene iz svih kategorija. Potrebno je unaprijediti kvalitetu obrazovanja i zdravstvenih usluga dok su ciljevi MTDS/PRSP koji govore o dobrobiti za najugroženije tek dijelom ispunjeni.

2.6. BiH ima bogatu i široku bazu prirodnih resursa. Takva baza nosi veliki potencijal kao jedan od pokretača ekonomskog rasta. Nadalje, u Ustavu se ne spominje okoliš, a mandat u vezi sa zaštitom i upravljanjem okolišem na državnom nivou je ograničen. Umjesto toga, regulisanje pitanja vezanih uz okoliš odvija se na entitetskom nivou. Nešto se aktivnosti odvija i na lokalnom nivou, u obliku lokalnih ekoloških akcionih planova, ali su finansijska sredstva za njihovo provođenje ograničena. Premda je Međuentitetsko tijelo za okoliš/životnu sredinu relativno djelotvorno koordinaciono tijelo, vlasti sporo napreduju u ispunjavanju obaveza iz globalnih konvencija o okolišu koje se odnose na klimatske promjene i biološku raznolikost. U 2009. godini je ipak finaliziran Prvi nacionalni izvještaj u skladu sa Konvencijom Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama za podnošenje Vijeću ministara.

2.7. Postkonfliktna pitanja i dalje predstavljaju probleme, a posebno probleme u vezi s minama, oružjem i municijom. 3,4% BiH je zagađeno minama, ali se broj žrtava (kako smrtnih stradanja tako i ranjavanja) u BiH postepeno smanjuje. Što se pak posjedovanja malog oružja i lakog naoružanja (SALW) te municije tiče, procjenjuje se da 19% stanovništva odnosno 16% odnosno 495.000 domaćinstava ilegalno posjeduje oružje. Premda je ostvaren značajan napredak u vezi s

² Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine (BHAS), Federalni zavod za statistiku FBiH, Republički zavod za statistiku Republike Srpske, 2007., *Anketa o radnoj snazi*.

uništavanjem oružja i municije, prijetnju i dalje predstavljaju velike količine oružja u civilnom i vojnom posjedu kao i velike vojne zalihe viška municije u BiH. Još jedan (ključni) izazov po sigurnost ljudi predstavljaju kapaciteti vlasti da smanje rizik od prirodnih nesreća i drugih katastrofa. BiH je i dalje izložena brojnim prirodnim rizicima, uključujući suše, poplave, požare i moguće negativne utjecaje klimatskih promjena. Još uvijek, međutim, ne postoji koordinirani kapaciteti za upravljanje u slučajevima te smanjenje rizika od prirodnih nesreća i drugih katastrofa na državnom nivou, dok su aktivnosti suočavanja sa izazovima poput ptičje gripe i prirodnih nesreća te drugih katastrofa još u ranim stadijima.

2.8. U BiH je u političkom i sudjelovanju u radnoj snazi izražena rodna neravnopravnost. Svega 9% pozicija u vlasti zauzimaju žene, a žene čine i svega 36% radne snage (među najnižim stopama u regiji), te se suočavaju sa višom stopom nezaposlenosti nego muškarci. UNDP-ov indeks razvoja prema spolu (GDI) za 2004. godinu iznosio je 0.801, pri čemu je BiH zauzimala svega 9. mjesto među 11 zemalja u regiji. Ozbiljan razlog za zabrinutost jest i rodno zasnovano nasilje.

2.9. U BiH su dosad prijavljena svega 33 slučaja osoba koje trenutno žive sa HIV/AIDS-om, na antiretroviralnoj terapiji, ali ozbiljnu zdravstvenu prijetnju predstavlja TB, sa 51 osobom pogođenom ovom bolešću na 100.000 ljudi. Posebno su ovom bolešću ugroženi oni koji žive u siromaštvu, etničke manjine i Romi, zatvorenici i raseljene osobe. U posebnom su riziku žene iz svih kategorija. Premda je prevalencija HIV/AIDS-a u BiH niska, prisutna je potreba prevencije širenja zaraza.

2.10. BiH je strana potpisnica brojnih međunarodnih sporazuma koji se odnose na ljudska prava, a koji su ugrađeni u Aneks I Ustava. Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u BiH se primjenjuje direktno i ima prvenstvo nad svim drugim zakonima. Provedbeni programi koji se odnose na nju uključuju: Gender akcioni plan, Strategiju protivminskog djelovanja i Državnu strategiju za Rome. Općenito gledano, još uvijek nije došlo do prevođenja konvencija u zakone i politike, kao ni do uspostave nadležnih institucija. Postizanje ideala ljudskih prava iz Milenijumske deklaracije zahtijeva da vlasti tome posvete više pažnje i vremena.

2.11. Što se pak MDG-a tiče, BiH je u velikoj mjeri postigla MDG 1 (iskorjenjivanje krajnjeg siromaštva i gladi) kroz više programa koji uključuju programiranje društvene uključenosti te se smatra izvjesnim da će postići MDG 4 (smanjenje smrtnosti djece), 5 (unapređenje materinskog zdravlja), 6 (borba protiv HIV/AIDS-a, malarije i TB) te određene zacrtane ciljeve u okviru MDG 7 (okolišna održivost) i 8 (globalno partnerstvo). Ukoliko dođe do promjene u politikama, BiH bi trebala biti u stanju da postigne MDG2 (univerzalno osnovno obrazovanje), ali će veliki izazov predstavljati postizanje MDG3 (ravnopravnost spolova i osnaživanje, poboljšavanje društvenog položaja žena).

Treći dio: Ranija saradnja i stečena iskustva

3.1. Akcioni plan Programa za BiH za period od 2005. do 2009. implementiran je u pet oblasti razvojne prakse: smanjenje siromaštva, demokratska uprava, energija i okoliš, sprečavanje kriza i oporavak te HIV/AIDS, i usklađen je sa glavnim razvojnim dokumentom države: Srednjoročnom razvojnom strategijom (MTDS/PRSP). Program se fokusirao na razvijanje kapaciteta na državnom, entitetskom i lokalnom nivou. UNDP se kroz navedeno etablirao kao pouzdan razvojni partner, dok je preostao značajan potencijal za nastavljane UNDP-ove podrške na postizanju razvojnih prioriteta zemlje.

3.2. Smanjenje siromaštva, socijalna uključenost i postizanje MDG-ova bili su sveobuhvatni cilj programa. Kao podršku smanjenju siromaštva, UNDP BiH je promovirao socijalnu uključenost kao društveno dobro, u saglasnosti sa EU agendom i njenim pretpristupnim okvirom. UNDP je pružao podršku nastojanjima vlasti na izradi strategije socijalne uključenosti oslanjanjem na analitički rad (nacionalni HDR iz 2007. godine o socijalnoj uključenosti) te iskustva stečena kroz regionalne razvojne programe, projekte reintegracije povratnika i inicijativa na planu razvoja privatnog sektora. Ti projekti uključuju Program oporavka regije Srebrenice te Regionalni razvojni program gornjedrinskog područja, koje je u 2008. godini pozitivno ocijenio glavni donator, Vlada Holandije. Tri osnovne pouke izvučene iz programiranja ABD uključuju potrebu osiguravanja mikro-makro povezanosti; implementiranje projektnih aktivnosti s povratnicima (glavnom ugroženom grupom) te potrebu za odmakom od mikrokreditiranja. Program podrške održivom povratku, putem kojeg je pružena pomoć za 1400 porodica osiguravanjem novih domova, postao je model nedavno pokrenutog programa povratka na Kosovu. Razvoj privatnog sektora počeo je na temelju regionalnog projekta Rast održivog poslovnog razvoja (GSB) te su potom njegove aktivnosti integrisane u projekte smanjenja siromaštva.

3.3. U svojim je projektima reintegracije povratnika UNDP prepoznao značaj osiguravanja odgovornosti odnosno 'vlasništva' nad istima u zajednicama – korisnicama, kao ključ za osiguravanje održivosti procesa povratka. UNDP je posebne napore uložio kako bi svoje intervencije proširio i na lokalne zajednice koje ne čine raseljeni, ali koje se suočavaju s ugroženošću u smislu pristupa socijalnim i javnim uslugama, nezaposlenošću te u smislu infrastrukture. Stoga se UNDP-ova podrška procesu povratka fokusirala na tri stupa: stambeno zbrinjavanje povratnika; obnova infrastrukture i usluga te omogućavanje povratnicima da uspostave održive izvore prihoda. Što se lokalnog razvoja i podrške održivim izvorima prihoda tiče, UNDP je prepoznao izazove koje postavlja generisanje ekonomskih aktivnosti u fragmentiranom, postkonfliktnom okruženju. Stoga je UNDP u protekle dvije godine započeo s novim pristupom, koji uključuje osiguravanje tehničke pomoći preduzećima na osnovi detaljne procjene lokalnih potencijala, poslovnih ograničenja i raspoloživih resursa. GSB pristup se u tom smislu pokazao posebno značajnim, posebice integrisan s programima na terenu.

3.4. Inicijative UNDP-a u oblasti demokratske uprave uključivale su reformu javne uprave, inkluzivno planiranje na lokalnom nivou te podršku državnim i entitetskim institucijama za osiguravanje ravnopravnosti spolova. UNDP je pružio podršku uspostavi Agencije za državnu službu u Federaciji BiH, koja je razvila dovoljne kapacitete potrebne kako bi u potpunosti odgovorila potrebama za obukom u Federaciji bez vanjske podrške. Metodologija zasnovana na pravima primijenjena je na lokalno strateško planiranje na općinskom nivou te je inicirano participiranje civilnog društva u procesima lokalnog planiranja. To je pak bila osnova za novu generaciju projekata iz oblasti lokalne demokratije, dogovorenih između Vijeća ministara te bilateralnih donatora i UNDP-a. Obnova zajednica obuhvaćala je podršku u oblasti suočavanja s prošlošću, a uz projekt tranzicijske pravde izgrađena je koalicija vlasti i civilnog društva u vezi s pitanjem pomirenja. UNDP je istovremeno podupirao izgradnju kapaciteta Odjela za ratne zločine.

3.5. U istoj oblasti je značaj odgovornosti, tj. 'vlasništva' domaćih aktera nad svim aktivnostima nastavljala dodatno snažiti uspjeh UNDP-ovih intervencija. Premda je postojećim zakonskim, institucionalnim i administrativnim okvirima uspješno konsolidirana miroljubiva koegzistencija te državnost BiH, daljnji napredak ovisi o dostizanju viših standarda djelotvornosti uprave. Što se pak osiguravanja podrške strukturama upravljanja tiče, osnovni problem koji je potrebno prevazići jest

slab centar vlasti, preveliki administrativni troškovi te preklapanje nadležnosti između jedinica i nivoa vlasti kao i nedostatak koordinacije. Ovi problemi negativno utječu na donošenje politika, upravljanje javnim finansijama i ljudskim resursima te, u konačnici, rezultiraju neadekvatnim uslugama koje se pružaju. Pored toga, jednu od oblasti u kojima je najočitija rodna diskriminacija u BiH jest oblast političkog sudjelovanja, uz izuzetno mali broj žena koje imaju političku moć. UNDP je od 2001. godine pružao podršku jačanju demokratske uprave u BiH putem podrške: 1) izradi i implementaciji Strategije i Akcionog plana reforme javne uprave; podrške 2) participatornom lokalnom planiranju te kapacitetima općinskih i drugih lokalnih institucija vlasti; podrške 3) koordinaciji donatora; te podrške 4) kapacitetima u oblasti tranzicijske pravde i pristupa pravdi. Glavni rezultati dosadašnjih UNDP-ovih inicijativa pokazuju da koordinirani odgovor na pitanja demokratskog upravljanja, angažman svih nivoa vlasti, formalnih i neformalnih mehanizama pravde, te privatnog sektora na konkretnim lokalitetima povećava učinak programa iz oblasti upravljanja. Uloga međunarodne zajednice, koja je u postkonfliktnom periodu bila ključna kako bi se zemlja čvrsto postavila na put pristupanja EU smanjit će se neizbježno, srednjoročno gledano, čime se otvara put ka punoj odgovornosti odnosno 'vlasništvu' domaćih aktera u svim procesima upravljanja.

3.6. UNDP-ove aktivnosti u oblasti energije i okoliša obuhvatale su rješavanje lokalnih okolišnih žarišnih tačaka i konzervaciju – očuvanje jedinstvenih biosfera kao i integrisanje mjera za ublažavanje utjecaja na okoliš u lokalne razvojne projekte. Ostvaren je napredak u podršci vlastima nadležnim za ispunjavanje zahtjeva iz konvencija o promjeni klime i biološkoj raznolikosti i stečeno iskustvo u upravljanju složenom institucionalnom strukturom u BiH u oblasti okolinskog upravljanja. UNDP je uzeo u obzir ograničenja koja predstavljaju limitirani kapaciteti u oblasti energije i okoliša na svim nivoima, te potrebu da se buduće programske inicijative fokusiraju na razvijanje državnih i lokalnih kapaciteta i odgovornosti. Glavne pouke izvučene iz prethodnog programskog perioda su: 1) da nadležna tijela vlasti – na državnom i na entitetskom nivou nisu mogla u potpunosti preuzeti odgovornost nad projektima; 2) komunikacija i koordinacija među međunarodnim i domaćim institucijama u oblasti energije i okoliša je prilično slaba i nestrukturirana; 3) apsorpcijski kapaciteti od općinskog do državnog nivoa ispod su nivoa neophodnog za proces pristupanja EU, uglavnom zbog nezadovoljavajućih ljudskih i finansijskih kapaciteta; 4) nedovoljno jasna podjela odgovornosti između različitih nivoa vlasti ozbiljno usporava napredak u ovom sektoru.

3.7. U oblasti sprečavanja i oporavka od kriza UNDP je pružao podršku u postizanju niza mjerljivih poboljšanja u vezi s pitanjem sigurnosti ljudi. U oblasti deminiranja i smanjenja broja malog oružja i lakog naoružanja (SALW), UNDP je osiguravao podršku za uklanjanje mina sa gotovo 2 miliona kvadratnih metara tla te uništavanje 9.500 komada SALW-a i 5.000 tona municije. UNDP je od 1996. godine osiguravao podršku uspostavi Centra za uklanjanje mina BiH (BiH MAC), koji je otad preuzeo ukupnu odgovornost – političku, tehničku i upravljačko-rukovodnu za aktivnosti deminiranja. UNDP je bio uključen u aktivnosti inkorporiranja ravnopravnosti spolova u dokumente i aktivnosti Centra za uklanjanje mina BiH, osiguravao podršku za koordinaciju između dvaju institucija vlasti, Agencije za ravnopravnost spolova BiH i BiH MAC-a. Djelujući po pitanju još jednog značajnog dijela nasljeđa iz ratnog perioda, UNDP se posljednjih godina fokusirao na pitanja koja se odnose na tranzicijsku pravdu i rješavanje pitanja ratnih zločina. Što se pak konkretnih rezultata tiče, UNDP je osiguravao podršku uspostavi Odjela za ratne zločine - kombinacijom razvoja kapaciteta, osiguravanjem uredske infrastrukture i informativne kampanje. UNDP je također preuzeo i ulogu facilitatora u angažovanju organizacija civilnog društva uključenih u proces pomirenja, kako bi se izgradio zajednički pristup u

suočavanju s prošlošću koji bi bio prihvatljiv svim etničkim grupama. U oblasti upravljanja za slučajeve prirodnih nesreća i drugih katastrofa postignut je značajan napredak na izradi legislative i metodologije za procjenu rizika u BiH, uz vidljivu koordinaciju i snažno pokazanu odgovornost domaćih institucija u ovom sektoru.

3.8. Glavne pouke izvučene u oblasti sprečavanja i oporavka od kriza jesu politička predanost odnosno posvećenost poticanju i provođenju potrebnih reformi u sektoru odbrane i sigurnosti, uključujući i odgovor zajednica u oblasti protivminskog djelovanja te SALW-a i oružanog nasilja. Jednako tako odgovornost domaćih vlasti i angažovanost u procesima tranzicijske pravde i dalje je neophodan preduslov za uspješnu implementaciju svake inicijative. I dalje je neophodna kontinuirana edukacija različitih aktera unutar civilnog društva, a ključni faktor za osiguravanje uspjeha u ovoj oblasti jesu kvalitetne veze između institucija vlasti i civilnog društva. Nedovoljno kvalitetne strategije u oblasti upravljanja rizicima od prirodnih nesreća i drugih katastrofa te nedostatak podataka razvrstanih po spolu i rodne analize pokazali su se pak kao prepreka razvijanju koordinirane, na potrebama zasnovane zaštite, prevencije te mehanizama odgovora u oblasti upravljanja u slučajevima prirodnih nesreća i drugih katastrofa.

3.9. UNDP BiH je od 2007. godine i glavni primalac sredstava grantova Globalnog fonda za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije (GFATM) i intenzivno radi na izgradnji kapaciteta institucija vlasti i 9 NVO. Globalni fond je visoko ocijenio realizaciju grantova i za komponentu HIV/AIDS-a i za komponentu tuberkuloze. Projektom su uspostavljene 3 klinike, 12 centara za savjetovanje i dobrovoljno testiranje, 13 mladima prilagođenih zdravstvenih usluga te 5 centara za metadonsku terapiju. Kontinuirana izgradnja partnerstva odvija se na entitetskom nivou između institucija vlasti i civilnog društva. Glavne se pouke odnose na nizak nivo znanja u vezi sa aktivnostima monitoringa, koji, u izvjesnoj mjeri, usporava aktivnosti razvoja kapaciteta u ovoj oblasti.

3.10. Visoka stopa realizacije UNDP-ova ureda za BiH dobar je pokazatelj efikasnosti operacija Programa za BiH. U kontekstu smanjenja priliva pomoći u BiH značajno je partnerstvo UNDP-a i donatora. Pored institucija vlasti, glavni partneri su EC, Japan, Holandija, Kanada, Švedska, Švicarska, Španija, Globalni fond za okoliš te Globalni fond za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije. Bliska saradnja i zajedničko programsko djelovanje ostvaruju se i sa drugim UN-ovim agencijama putem četiri projekta Fonda za postizanje MDG za BiH.

3.11. Glavne preporuke iz Procjene rezultata razvoja za 2008. godinu obuhvaćaju povećanje odgovornosti vlasti putem implementacije od strane domaćih aktera. Dobar primjer kako se ova pouka već primjenjuje je rad na koordinaciji donatora, koji je bio od ključne važnosti za uspostavu Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći u Ministarstvu finansija. Ostale su preporuke podrazumijevale povezivanje iskustava stečenih na terenu u aktivnostima izrade i usvajanja politika na višim nivoima, više rada sa civilnim društvom, fokusiranje na niz kvalitetno definisanih značajnih oblasti. Ove preporuke sadrži predloženi Program.

Četvrti dio: Predloženi program

4.1. Rezultati predloženog programa usklađeni su sa strateškim planom UNDP-a, dogovorenim UNDAF okvirom rezultata te prioritetnim oblastima koje su vlasti identifikovale za potrebe razvojne i

strategije socijalne uključenosti (jačanje makroekonomske stabilnosti, održiv razvoj, konkurentnost, zapošljavanje, EU integracije i socijalna uključenost). UNDP će podržati Vladin proces pristupanja EU, te se u pristupnom okviru fokusirati na područja u kojima UNDP ima komparativnu prednost, s naglaskom na razvoj kapaciteta, razvoj privatnog sektora putem inkluzivnog pristupa tržištima, ravnopravnost spolova, održiv razvoj i pristup razvoju zasnovan na ljudskim pravima. Postojeći CPAP je rezultat sveobuhvatnog procesa konsultacija s nadležnim partnerima iz vlasti, civilnim društvom i drugim partnerima.

4.2. Predloženi je program podijeljen u četiri osnovne programske oblasti: demokratska uprava, društvena uključenost, okoliš i energija, te sigurnost ljudi i pravda, tj. sadrži četiri ishodišna područja UNDAF-a za period od 2010. do 2014. godine.

Demokratska uprava

4.3. U domenu demokratskog upravljanja, UNDP će raditi na jačanju kapaciteta državne i entitetskih vlada i parlamenata fokusirajući se na reformu javnog sektora (strateško planiranje, upravljanje ljudskim resursima i e-vlada), lokalnu upravu te razvoj institucionalnih kapaciteta. Rad na e-vladi će se snažnije poduzimati na nivou BiH, a nastaviti će se i uspješno djelovanje na regionalnom nivou u saradnji sa Vijećem za regionalnu saradnju (RCC). Program se oslanja na vlastite dokazane prednosti i uspješne prethodne programe, s većim naglaskom na integrirane pristupe, koji imaju cilj potaknuti sistemsku promjenu, a istovremeno relevantnim akterima pružiti mjerljivu korist. Nove programske oblasti koje se razmatraju u uskoj su vezi s već postojećim, uzajamno se podržavaju te su slično postojećima usmjerene na podršku sistemskim promjenama. UNDP će svojim inicijativama podržavati vlasti BiH na svim nivoima kako bi osavremenile praksu u javnom sektoru putem reforme javnog sektora i kako bi politike zasnivale na valjanim kvantitativnim i kvalitativnim analizama uz puno sudjelovanje relevantnih domaćih aktera, uključujući organizacije civilnog društva te akademsku zajednicu. Ured UNDP-a za BiH će u svim oblastima unutar klastera demokratske uprave podržavati vlasti BiH da usklade strategije, politike i zakonodavstvo sa Acquisom i političkim zahtjevima koje postavlja proces pristupanja EU.

4.4. Konkretnije, inicijative predložene u okviru prvog očekivanog ishoda koncentrirat će se na reformu javnog sektora, fokusirajući podršku implementaciji PAR strategije, dok će se u domeni reforme državne službe fokusirati na upravljanje ljudskim resursima te izgradnju profesionalnih standarda, poticaja i upravljanja učinkom. Aktivnostima u strateškom planiranju i razvoju politika će osiguravati podršku izradi činjenično zasnovanih politika i koordinaciji politika. Inicijative e-vlade će pak pružati podršku promovisanju i implementaciji standarda za sve vladine institucije i unapređenje pružanja javnih usluga. Na lokalnom će nivou UNDP pružati podršku kapacitetima lokalnog upravljanja putem pomoći za potrebe participatornog planiranja, razvijanja standarda za javne usluge, uspostavljanja referentnih vrijednosti (benchmarkinga) u smislu mjerenja učinka lokalnih vlasti te saradnje među općinama. Pored toga, predviđene su i programske aktivnosti u kojima će naglasak biti na prevenciji korupcije putem jačanja etike i integriteta u javnom sektoru, pojednostavljivanja administrativnih procedura, mehanizama transparentnosti i javne odgovornosti te razvoja institucionalnih kapaciteta tijela za borbu protiv korupcije. Fokus UNDP-ovih aktivnosti na osiguranju podrške za razvoj kapaciteta institucija na državnom, entitetskom i lokalnom nivou bit će razvijanje kapaciteta tehničkih i ljudskih resursa nadležnih institucija kao i osiguravanje ekspertne podrške tekućim procesima, prvenstveno programskom budžetiranju i izradi politika. Programske aktivnosti u oblasti demokratske uprave uključivat će posebno partnerstvo u domeni socijalne

uključenosti kako bi se pružila podrška građanskom sudjelovanju te glasu građana u procesima u vezi s politikama te monitoringu pružanja usluga. U programske aktivnosti, na osnovi preporuka CEDAW-a za BiH i Gender akcionog plana za BiH, bit će inkorporirano pitanje ravnopravnosti spolova.

4.5. Klaster Ureda UNDP-a za BiH koji se odnosi na demokratsku upravu uspostaviti će programsku vezu sa klasterima koji se odnose na socijalnu uključenost, energiju i okoliš te sigurnost ljudi, doprinoseći aktivnostima na upravnim aspektima inkluzivnih socijalnih politika, građanskog sudjelovanja, sigurnosti ljudi na temelju potreba i aktivnosti zajednica, pristupa pravdi, promovisanja održivog lokalnog razvoja i stvaranja radnih mjesta kojima se doprinosi očuvanju ili oporavku okoliša putem nastojanja privatnog sektora te odgovornog korporativnog upravljanje, kao i razvoja odgovarajućih institucionalnih kapaciteta i veza nadležnih sektora.

Socijalna uključenost

4.6. Socijalna uključenost je i dalje jedan od najurgentnijih problema koji obilježava niz društvenih podjela i općeniti pad u jednakosti koja se odnosi na pitanje prihoda te obrazovnih i zdravstvenih rezultata. Prema NHDR-u iz 2007. godine, više od 50% stanovništva je na neki način socijalno isključeno. Nadalje, 22% stanovništva je suočeno s nekim oblikom krajnje isključenosti, a 47% je u riziku od dugoročne socijalne isključenosti. Tako će predviđeni projekti unutar klastera socijalne uključenosti osiguravati podršku vlastima na državnom i entitetskom nivou u razvijanju i provođenju politika i praksi kako bi se osigurala inkluzivne i kvalitetne socijalne usluge, stambeno zbrinjavanje i socijalna zaštita te usluge iz oblasti zapošljavanja. Istovremeno će inicijative u ovome klasteru imati cilj uskladiti postizanje MDG-ova sa programom pristupanja EU. Konkretno će se aktivnosti fokusirati na analizu socijalne uključenosti, socijalnu statistiku te podršku u vezi s popisom stanovništva, zatim izgradnju kapaciteta u svrhu činjenično i na pravima zasnovanih politika u Direkciji za ekonomsko planiranje (DEP), kao i aktivnosti na lokalnom nivou u domeni interkulturalnog razumijevanja kao osnove za razvoj. Aktivnosti razvoja kapaciteta će se fokusirati na statističke institucije, DEP, Ministarstvo finansija i trezora i Ministarstvo civilnih poslova. I dalje je u fokusu smanjenje siromaštva, na temelju područno zasnovanih projekata, uključujući rad na rješavanju problema nezaposlenosti uz snažno partnerstvo sa privatnim sektorom. Dizajniranje i implementacija projekata će se realizovati skupa s pitanjem koje se odnosi na ugrožene grupe (uključujući žene, povratnike, nezaposlene) kao i s civilnim društvom, privatnim sektorom, domaćim akterima te donatorima. U programske će aktivnosti, na osnovi preporuka CEDAW-a za BiH i Gender akcionog plana za BiH, biti inkorporirano i pitanje ravnopravnosti spolova.

4.7. Predloženim programskim aktivnostima u oblasti socijalne uključenosti podržavat će se glavni razvojni rezultat, usmjeren na osnaživanje institucija vlasti na državnom, entitetskom i općinskom nivou za razvijanje, koordinaciju, praćenje i izvješćivanje o politikama kao i osiguravanje pristupa uslugama za socijalno isključene i ugrožene grupe (uključujući siromašno ruralno stanovništvo), koje su inkluzivne te zasnovane na činjenicama i pravima. Tako će ovaj rezultat doprinijeti i poticanju inkluzivnog društvenog i ekonomskog razvoja, uz doprinos privatnog sektora.

UNDP-ova će saradnja, u tom smislu, podržavati ostvarivanje četiri glavna očekivana rezultata: prvo, razvijanje i implementaciju zakona i strategija usmjerenih ka socijalnoj uključenosti, uključujući i strategije socijalne uključenosti, te efikasno, na potrebama zasnovano pružanje socijalnih usluga na lokalnom nivou uz podršku organizacija civilnog društva.

Drugo, na temelju programa socijalne uključenosti pružat će se podrška unapređenju interkulturalnog razumijevanja na lokalnom nivou kao osnovi lokalnog i razvoja države te davati podrška razvoju turizma i kulturne industrije. UNDP će, kako bi postigao navedeno, osigurati pomoć općinama i organizacijama civilnog društva na usvajanju i provođenju općinskih politika i akcionih planova te pružati podršku održivom lokalnom ekonomskom razvoju i smanjenju siromaštva.

4.8. Treći neposredni rezultat Programa predstavlja osnaživanje lokalnih vlasti uz civilni i privatni sektor u svrhu planiranja i provođenja inkluzivnih socijalnih politika na lokalnom nivou, uključujući i podršku zapošljavanju mladih. To će se uglavnom postići putem razvoja inovativnih socijalnih i programa zapošljavanja te područno zasnovanih intervencija. Inicijative koje će se poduzeti obuhvaćaju uspostavu lanaca vrijednosti u svrhu generisanja mogućnosti zapošljavanja, inicijative koje se odnose na rastuća inkluzivna tržišta te rad na razvijanju vještina i stručnog obrazovanja mladih. Kao rezultat toga će nastati partnerstva između privatnog sektora i lokalnih vlasti kako bi se osigurao okvir za komponente ekonomskog razvoja i mogućnosti zapošljavanja mladih. Aktivnosti su u saglasnosti sa aktivnostima Svjetske banke, koja u 2010. godini planira realizirati projekat stimulacije namijenjen sektoru malih i srednjih preduzeća kako bi se potaknula njegova ekspanzija. Utjecaj UNDP-ovih aktivnosti će se dodatno ojačati jačanjem aktivnosti unutar sektora.

Konačno, na temelju programa u oblasti socijalne uključenosti pružat će se podrška domaćim institucijama pri razvijanju unaprijeđenih, činjenično zasnovanih politika, i to putem prikupljanja informacija i statističkih podataka što se odnose na socijalno ugrožene kategorije.

4.9. Očekivani će rezultati zajedno doprinijeti razvijanju inkluzivnih tržišta – konkurentnih tržišta, koja siromašnima proširuju mogućnost izbora i prilike. Realizovat će se putem savjetodavne potpore u vezi s pitanjem politika te podržati izgradnju kapaciteta namijenjenih domaćim vlastima na svim nivoima. Podrška će biti proširena i na druge sektore, poput sektora ruralnog razvoja, poljoprivrede, generisanja prihoda, civilnog društva i razvoja privatnog sektora. Konkretno aktivnosti će obuhvaćati, ali neće biti ograničene samo na promociju ulaganja u ljudski kapital i stručno obrazovanje, unapređenje pristupa tržištima za mikroproizvođače i mala i srednja preduzeća kao i unapređenje postojećeg sistema ekonomske promocije, jačanje saradnje među proizvođačima, lokalnim vlastima i državnim regulatornim institucijama, izgradnju novih ekonomskih vrijednosnih lanaca, promicanje javno-privatnog partnerstva i podršku dobrom upravljanju.

4.10. Klaster socijalne uključenosti će uspostaviti sinergetsko djelovanje s drugim klasterima poput onih koji se bave energijom i okolišem, kako bi se istaknuo i ojačao lokalni razvoj i korištenje zajedničkih resursa za stvaranje održivih mogućnosti zapošljavanja, posebno u smislu aktivnosti usmjerenih ka ruralnom razvoju i poljoprivredi. Predviđene su i moguće zajedničke aktivnosti u saradnji sa klasterom sigurnosti ljudi, što se odnosi na smanjenje rizika od prirodnih nesreća i drugih katastrofa te deminiranja.

Energija i okoliš

4.11. Program predviđen klasterom energije i okoliša ima cilj ojačati mehanizme BiH za upravljanje okolišem u svrhu ispunjavanja zahtjeva koje sadrže multilateralni sporazumi u vezi sa procesom ali i procesima pristupanja EU, te se istovremeno programom pruža podrška razvoju kapaciteta, kako za održivo korištenje resursa tako i održivi razvoj na svim nivoima. Predloženi će projekat pružati

podršku Vladi u ispunjavanju međunarodnih konvencija i propisa EU u: upravljanju kvalitetom zraka, integrisanom upravljanju vodenim resursima; zaštiti, korištenju i upravljanju zemljišnim resursima; upravljanju šumama i otpadom; upravljanju biološkom raznolikosti, geološkom raznolikosti te zaštiti prirodnog naslijeđa kao i zakonskim i institucionalnim okvirom za upravljanje okolišem. Posebna će se pažnja posvetiti integrisanju pitanja vezanih za klimatske promjene u navedene oblasti, uključujući podršku uspostavi institucionalnog i zakonodavnog okvira (nacionalno tijelo za primjenu mehanizama čistog razvoja – DNA, mehanizmi čistog razvoja – CDM), tehničkoj pomoći za potrebe državnih izvještaja UNFCCC-u, podršku sudjelovanju BiH u međunarodnim pregovorima i u razvoju i implementaciji državnih planova u vezi s promjenom klime. Nastavit će se i rad na subregionalnom nivou s fokusom na očuvanje biološke raznolikosti i iskorjenjivanja žarišnih okolišnih tačaka. Portfolio GEF projekata u svim fokalnim područjima GEF-a će se proširiti. Nastojat će se uspostaviti sinergetsko djelovanje s drugim sektorima, poput poljoprivrede i šumarstva tamo gdje postoje snažne veze u smislu prilagođavanja na i ublažavanja klimatskih promjena, stalnih organskih zagađivača, obnovljivih izvora energije i slično. Aktivnosti na lokalnom nivou uključivat će razvoj i implementaciju lokalnih akcionih planova za okoliš kao i implementaciju projekata kojima je cilj smanjenje emisija stakleničkih gasova, povećanje korištenja obnovljivih izvora energije, unapređenje kapaciteta za energetske revizije, povećanje energetske efikasnosti javnih zgrada, individualnih domova, industrijskih, transportnih i javnih sistema grijanja. U programske će aktivnosti biti inkorporirana pitanja ravnopravnosti spolova. Napredak koji je u posljednje vrijeme ostvaren u radu sa entitetskim vlastima u vezi s promjenom klime i biološkom raznolikosti te iskustva stečena u upravljanju složenom strukturom za upravljanje okolišem u BiH solidna je osnova za predložene aktivnosti.

4.12. Programom će se realizirati niz strateških doprinosa postizanju MDG7 (okoliš) te MDG 8 (partnerstvo za razvoj). Kroz očekivani će se ishod Programa – jačanje domaćih kapaciteta za integriranje pitanja vezanih za okoliš i energiju u razvojne planove na svim nivoima i sisteme za djelotvornu implementaciju sektorskih prioriteta te konkretnih aktivnosti s njima u vezi pružati podrška državnim i entitetskim institucijama u inkorporiranju metodologije okolišnog upravljanja u odgovarajuće procese strateškog planiranja kroz participatorni proces koji će obuhvatiti sve ključne aktere. To će uključivati podršku analizi i unapređenju postojećeg zakonskog i institucionalnog okvira za upravljanje okolišem; osiguravanje tehničkih znanja i vještina za formulisanje pouzdanih okolišnih indikatora na kojima bi se temeljio razvoj politika; podršku inkorporiranju okolišnog upravljanja u procese strateškog planiranja; te pružanje tehničke pomoći za uspostavu stalnih i djelotvornih mehanizama okolišnog finansiranja.

Fokus će, pored toga, biti usmjeren na pružanje pomoći vlastima, javnom i privatnom sektoru kako bi se povećala znanja i tehnički kapaciteti u oblasti mjera prilagođavanja na i ublažavanja klimatskih promjena, upravljanja vodenim resursima te očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti. Priredit će se i inicijative kojima će se pružati podrška institucionalnim kapacitetima vlasti za ispunjavanje konkretnih međunarodnih obaveza, uključujući i one iz multilateralnih sporazuma o okolišu.

Cilj je, pored toga, u partnerstvu sa državnim i entitetskim vlastima, jačati mehanizme formulisanja i implementacije akcionih planova za okoliš participatornim pristupom, koji uključuje institucije s nižih nivoa (kantona i općina), javne i privatne pružaocce usluga te civilno društvo. Predviđa se da će konkretne aktivnosti doprinijeti kvalitetnijem znanju lokalnih vlasti i javnih pružalaca usluga u smislu pružanja okolišno zadovoljavajućih/odgovornih usluga iz oblasti energije, vodosnabdijevanja i sanitacijskih usluga (usluga odvoda i prerade otpadnih voda).

4.13. Klaster energije i okoliša će uspostaviti programsku vezu sa klasterima demokratske uprave i socijalne uključenosti kako bi se promovirali održivi lokalni razvoj i stvaranje 'zelene ekonomije' (energetska efikasnost, obnovljivi izvori energije te očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti) nastojanjem privatnog sektora i odgovornim korporativnim upravljanjem. Zajedničke aktivnosti po pitanju smanjenja rizika od prirodnih nesreća i drugih katastrofa će se poduzimati u saradnji s klasterom ljudske sigurnosti putem uvođenja održivog upravljanja prirodnim resursima.

Cilj koji se odnosi na sva područja djelovanja bit će izgradnja kapaciteta svih relevantnih aktera. Opći pristup u takvim nastojanjima će biti 'učenje kroz rad', čime će se unaprijediti nivo kapaciteta za razvoj i određivanje prioriteta projekata iz oblasti energije i okoliša. Pored standardnih instrumenata namijenjenih razvijanju kapaciteta (obuke, predavanja, studijske posjete itd.), u ovom će se pristupu koristiti i participatorno planiranje, razvoj projekata, procesi implementacije i monitoringa. Posebna će pažnja biti posvećena ulozi žena u aktivnostima vezanim za okolišno upravljanje i ublažavanje klimatskih promjena, uzimajući u obzir njihovu ulogu u domaćoj, radnoj i političkoj sferi.

Sigurnost ljudi i pravda

4.14. Prioriteti u klasteru sigurnosti ljudi i pravde će biti usklađeni sa prioritetima utvrđenim UNDAF-om, uz fokus na sprečavanje kriza, oporavak i mjere izgradnje povjerenja kroz zagovaranje politikama višem nivou. Projekti će se oslanjati na ranija iskustva i izvučene pouke u oblastima poput kontrole malog oružja, protivminskog djelovanja, smanjenja rizika od prirodnih nesreća i drugih katastrofa, tranzicijske pravde te pristupa pravdi. Program u oblasti sigurnosti ljudi će se, k tome, oslanjati i na UNDP-ova globalno raspoloživa stručna znanja u oblasti sprečavanja kriza i oporavka. Program predstavlja 'novu generaciju' programiranja koje se fokusira na inicijative što se temelje na potrebama i aktivnostima zajednice u kombinaciji sa činjenično zasnovanim istraživanjima, kojima je cilj osigurati informativnu osnovu za procese izrade i implementacije politika te njihove koordinacije.

Programom je predviđeno kako posebne napore treba uložiti da inicijative budu zasnovane na potrebama, da budu blisko integrisane sa drugim intervencijama u oblasti razvoja i vladinim reformama. Posebna će se pažnja posvetiti pružanju podrške za osiguravanje održivih vlastitih prihoda za ugrožene grupe, interno raseljene osobe, povratnike, osnaživanje položaja žena u vezi s aktivnostima koje se odnose na sigurnost ljudi te u okvirima UNDP-ovog programa od osam tačaka, koji se odnosi na osnaživanje žena i ravnopravnost spolova u sprečavanju kriza i oporavku. Planirane inicijative će uključivati tehničku pomoć za potrebe smanjenja broja malog oružja i lakog naoružanja (SALW), uništavanja municije i izgradnje kapaciteta za deminiranje. Pitanja ravnopravnosti spolova će se obrađivati kroz cijeli program, uključujući i zajednička nastojanja sa UNFPA na podršci implementaciji državne te entitetskih strategija za prevenciju nasilja u porodici, kao i preporuka CEDAW za BiH iz 2006. godine te Rezolucije Vijeća sigurnosti UN broj 1325. Izgradnja institucija za upravljanje u kriznim situacijama i odgovor u slučajevima prirodnih nesreća i drugih katastrofa će se dodatno ojačati radom na podregionalnom nivou u saradnji sa Regionalnim vijećem za saradnju (RCC) i uključivat će prekogranične odgovore i usklađivanje sa standardima EU, uključujući i podršku uspostavi nacionalnog koordinacionog tijela te nacionalne strategije za upravljanje rizikom od prirodnih nesreća i drugih katastrofa. Programske aktivnosti u oblasti HIV/AIDS-a će se i dalje nastaviti fokusirati na implementaciju sredstava iz GFATM grantova te razvijanje kapaciteta sektora zdravstva i civilnog društva u kontekstu njihove buduće uloge kao glavnog primaoca ovih grantova u drugoj fazi programa.

4.15. Projekti iz oblasti sigurnosti ljudi doprinijet će ostvarivanju dva zacrtana ishoda. Planirane će aktivnosti u okviru prvog ishoda predstavljati podršku jednakom pristupu pravdi i zaštiti promovisanja ljudskih prava te vrijednosti ravnopravnosti spolova, uključujući razvoj institucionalnih mehanizama za suočavanje s prošlošću. UNDP će, posebice, nastaviti osiguravati pomoć vlastima i pravosudnim institucijama za krivično gonjenje i procesuiranje ratnih zločina te operacionalizovanje mehanizama tranzicijske pravde uključujući i izradu Strategije tranzicijske pravde. UNDP će također doprinostiti uspostavi mehanizma(ama) za podršku žrtvama/svjedocima u BiH. Konkretno će aktivnosti podrazumijevati snažan angažman civilnog društva i informisanje društva u BiH. Aktivnosti pak na razvijanju kapaciteta će podrazumijevati osiguravanje strategija razvoja kapaciteta, izradu procjena potreba, osiguranje stručne tehničke pomoći te razvijanje i realizaciju modula obuke namijenjenih sudovima i tužilaštvima.

Nastaviće se projekti u oblasti pravde i ljudskih prava, uz više fokusa na sudove na nižim nivoima, osnaživanje i poboljšanje položaja siromašnih u pravnom smislu te institucije ljudskih prava. UNDP će raditi i sa nadležnim institucijama vlasti na unapređenju pristupa pravdi (uključujući besplatnu pravnu pomoć) te poštivanja ljudskih prava, prava koja podrazumijevaju vrijednosti rodne ravnopravnosti uz posebnu pažnju koja će se posvećivati rješavanju pitanja informacionog jaza između pravosudnih institucija i zajednica kojima služe. Ove će inicijative osigurati podršku za implementaciju Strategije za reformu sektora pravde u BiH (JSRS). Aktivnosti će se baviti i pitanjima kapaciteta, kako onih koji prava zahtijevaju – nosilaca prava i aktera koji nose odgovornost za ispunjavanje prava – nosilaca dužnosti. Jedan od ciljeva je i unapređenje odgovornosti institucija (kao nosilaca dužnosti) u oblasti maloljetničke delikvencije.

U vezi sa ispunjavanjem zahtjeva iz procesa pristupanja EU i korištenja različitih vrsta resursa prema potrebama, mogli bi se iskoristiti korporativni resursi UNDP-a kako bi se Ured UNDP za BiH podržao u zadovoljavanju konkretnih potreba uključujući pristup pravdi, promovisanje prava osoba sa invaliditetom, međunarodnu pravnu pomoć, pravnu te implementaciju Gender akcionog plana BiH.

4.16. U okvirima drugog ishoda, predložene će inicijative osiguravati podršku za uspostavu regulatornih okvira za inicijative prevencija kriza i sukoba, posebice u pogledu ublažavanja rizika od i odgovora u slučajevima prirodnih nesreća i drugih katastrofa, uključujući i epidemije zaraznih bolesti, posebno HIV/AIDS-a i tuberkuloze, unapređenje upravljanja u oblasti malog oružja i lakog naoružanja, protivminskog djelovanja, prevencije oružanih sukoba i kriminala te integriranog upravljanja granicom. UNDP će se fokusirati na jačanje kapaciteta domaćih struktura za smanjenje rizika u BiH u vezi s nacionalnom strategijom za upravljanje rizikom, procjenu rizika i planiranje, uspostavu lokalnih mehanizama koordinacije, opservacijske i integrisane programe smanjenja rizika u zajednicama. Intervencije namijenjene razvijanju kapaciteta će obuhvaćati pružanje odgovarajuće stručne tehničke pomoći, savjetovanje u izradi politika i opremanje kao i osiguravanje odgovarajućih modula obuke. Posebne će inicijative osiguravati i podršku regionalnoj saradnji i koordinaciji u oblasti smanjenja rizika od prirodnih nesreća i drugih katastrofa, upravljanje klimatskim rizicima kao i inkorporiranje smanjenja rizika od katastrofa u planove razvoja. UNDP će raditi uvažavajući postojeće inicijative u zajednicama u okviru klastera energije i okoliša kako bi se pomoglo jačanju otpornosti zajednica. Fokusirajući se na reformu odbrane i procese evroatlantskih integracija, u okviru aktivnosti UNDP-a pružat će se podrška implementaciji relevantnih domaćih zakona koji se odnose na redukovanje oružja, jačanje kapaciteta za primjenu i provođenje zakona te izgradnju povjerenja putem podrške kvalitetnijem pružanju socijalnih usluga socijalno isključenima i grupama u riziku od nasilja, posebice među marginaliziranim mladim osobama i demobiliziranim vojnicima. Važan dio

ove strategije bit će omogućavanje domaćim odgovornim tijelima da unaprijede prevenciju nasilja u partnerstvu javnosti, policije i lokalnih vlasti. UNDP će pružiti podršku izradi i provođenju odgovarajućih državnih i entitetskih zakona i regulatornih okvira koji se odnose na smanjenje naoružanja, jačanje kapaciteta za primjenu i provođenje zakona te podršku izgradnje općeg povjerenja. Konkretno aktivnosti će, između ostalog, uključivati pomoć aktivnostima na lobiranju, izradi politika, djelovanju policije u zajednicama, podršku žrtvama te kampanje sakupljanja oružja. Aktivnosti razvijanja kapaciteta će uključivati pružanje tehničke podrške, zastupanje politika, opremanje te aktivnosti obuke. U oblasti razoružanja i demobilizacije, UNDP će izraditi i provesti detaljnu procjenu potreba namijenjenu demobiliziranim borcima i njihovim porodicama s ciljem pružanja podrške pripremi sveobuhvatnog projekta reintegracije demobiliziranih boraca. To će pak biti usko povezano s već spomenutim naporima na unapređenju sigurnosti zajednica te će osigurati prirodnu vezu za zajedničko programiranje sa inicijativama za smanjenja siromaštva na lokalnom nivou i/ili radu na reintegraciji interno raseljenih osoba, što se implementira u okviru klastera koji se bavi socijalnom uključenošću.

U nastavku podrške strukturama za protivminsko djelovanje, UNDP će se fokusirati na jačanje njihovih kapaciteta u oblasti javnih nabavki te pristupanje međunarodnim mehanizmima finansiranja putem osiguravanje usluga deminiranja, razmjene znanja i stručne tehničke pomoći. UNDP-ove programske aktivnosti će doprinijeti usvajanju regulatornih i institucionalnih okvira za ispunjavanje zahtjeva koje postavljaju međunarodni standardi i proces pristupanja EU u vezi s integriranim upravljanjem državnim granicama.

Podrška UNDP-a će se fokusirati na aktivnosti razvijanja kapaciteta za integrirano upravljanje granicama, uključujući i podršku za potrebe procjene potreba, zastupanje/zagovaranje politika i tehničku pomoć.

Kako je već navedeno, UNDP će nastaviti saradnju sa domaćim partnerima i relevantnim akterima na jačanju njihovih kapaciteta u oblasti borbe protiv HIV/AIDS-a te posebno u smislu njihove buduće uloge kao glavnog primaoca sredstava GFAMT grantova.

Indikativni ukupni budžet

Indikativni budžet za cijeli program od 2010. do 2014. godine iznosi 100 miliona USD, odnosno 20 miliona USD godišnje tokom perioda od pet godina.

Peti dio: Strategija partnerstva

UNDP je svjestan značaja partnerstva i saradnje za uspješnu implementaciju svake razvojne inicijative. Stoga je UNDP posvećen izgradnji odnosa sa širokim spektrom partnera i relevantnih aktera, uključujući odnose, između ostalog, sa svim nivoima vlasti, UN-ovim agencijama, fondovima i programima, bilateralnim donatorima, civilnim društvom, regionalnim organizacijama te privatnim sektorom³.

5.2. UNDP će nastaviti sistematizovati svoju saradnju sa svim nivoima vlasti. U očekivanju daljnjih unapređenja kapaciteta vlasti koja su preduslov u procesu pristupanja EU, UNDP BiH će se pripremati za postupni prelazak sa postojećeg modaliteta direktne implementacije na implementaciju od strane domaćih partnera. UNDP će osigurati tehničku pomoć ministarstvima u pripremi inicijativa koje

³ Cjelovitu listu partnera dajemo u Okviru rezultata i resursa.

finansira EC u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) te nakon toga i strukturnih fondova EU. UNDP će također nastojati osigurati podršku za pojednostavljivanje vladinih procedura u vezi sa implementacijom programa.

5.3. UNDP će istovremeno nastojati održati i ojačati odnose sa EC u sve četiri fokusne oblasti kako bi se unaprijedilo sinergetsko djelovanje te maksimizirao ukupni učinak razvoja. U oblasti generisanja radnih mjesta te ekonomskog razvoja, UNDP će svoje aktivnosti koordinirati sa drugim relevantnim organizacijama, a posebno sa Svjetskom bankom i MMF-om.

5.4. Kao podršku implementiranju Pariške deklaracije, UNDP je razvio godišnji pregled aktivnosti donatora te inicirao osnivanje i rad Foruma za koordinaciju donatora. Aktivnosti su u 2009. godini prebačene na Ministarstvo finansija i trezora, uz nastavak podrške od UNDP-a, a podrška će se, prema potrebama, nastaviti i u budućnosti.

5.5. Slijedom značajnih poboljšanja u zajedničkom programiranju u 2008. i 2009. godini, posebno zahvaljujući finansiranju koje je za BiH osigurao španski Fond za postizanje MDG, UNDP, UNICEF, UNESCO, IOM, UNV i UNFPA će zajednički implementirati programe u oblasti energije i okoliša, kulture i razvoja, mladih, migracija i zapošljavanja. UN-ove su se agencije istovremeno obavezale na postizanje ciljeva koji su navedeni i dogovoreni s Vijećem ministara u UNDAF-u za period od 2010. do 2014. godine, što je potpisano 31. marta 2009. godine. Ovaj CPAP je u potpunosti usaglašen s navedenim UNDAF dokumentom.

Šesti dio: Upravljanje programom

6.1. Modalitet koji će se primijeniti za realizaciju programa je izvršenje od strane domaćih institucija i partnera. Pored toga, implementacija će započeti uključujući tekuće, prethodno (u okviru CPAP 2005.-2009.) odobrene programe koji se realizuju primjenom modaliteta direktnog izvršenja. UNDP ima pravo, od slučaja do slučaja, odabrati, ako je to neophodno, modalitet direktne implementacije za nove projekte koji započinju u okvirima novog CPAP-a. U takvim će slučajevima UNDP slijediti standardne UNDP-ove procedure odobravanja, koje se primjenjuju kod direktne implementacije. Tako će implementacija na državnom i nivou ispod državnog te lokalnom nivou biti realizovana korištenjem mješavine partnera, uključujući državna tijela, organe lokalnih i centralne vlasti, NVO i poslovne subjekte te sam UNDP. U upravljanje projektnim ciklusom, uključujući i razvijanje i praćenje godišnjih planova rada, glavna istraživanja, studije i evaluacije bit će uključeni relevantni akteri iz institucija vlasti te civilnog društva.

6.2 Godišnjim planovima rada (AWP) opisuju se konkretni rezultati koje je potrebno postići te će predstavljati osnovni sporazum između UNDP-a i svakog od izvršnih partnera o upotrebi resursa. Spominjanje "implementacijskog(e) partnera(e)" značit će "izvršnu agenciju(e)" kako to opisuje SBAA.

6.3 Predviđen je niz konkretnih mehanizama za rukovođenje programima. UNDP Bosne i Hercegovine prakticira PRINCE2 metodologiju u upravljanju i rukovođenju projektima – široko rasprostranjenu međunarodnu certifikaciju, koja je potpuno u skladu sa praksama upravljanja i rukovođenja u smislu UN-ovog procesa pojednostavljivanja i usklađivanja. Sa domaćim će partnerom biti uspostavljen Državni programski odbor za praćenje napretka na ostvarenju očekivanih ishoda, koji će se sastajati dva puta godišnje - u januaru/februaru i junu/julu kako bi utvrđivao ciljeve i

analizirao napredak u postizanju datih ciljeva. Intervencijama na nivou projekata nadzor će osiguravati projektni odbori, koji će primjenjivati isti tempo pregleda te druge mehanizme kontrole kvalitete, a njihovo članstvo će obuhvaćati predstavnike vlasti, poslovnog sektora i civilnog društva te donatora.

6.4 U kreiranju i implementaciji programa, UNDP će blisko saradivati sa glavnim partnerima. Program za BiH se oslanja na principe reforme Ujedinjenih nacija, posebno na pojednostavljivanje i usklađivanje, djelujući u skladu sa usaglašenim glavnim programskim instrumentima same zemlje. UNDP i njegovi partneri će za implementiranje programskih inicijativa, u mjeri u kojoj je to moguće, koristiti minimum neophodnih dokumenata, prije svega potpisani CPAP kao i potpisane AWP. Kako je to potrebno i primjereno, projektni će se dokumenti pripremati korištenjem, između ostalog, odgovarajućeg teksta iz CPAP-a te AWP-ova. UNDP će s partnerima potpisati projektne dokumente u skladu s korporativnom praksom te domaćim zahtjevima. U skladu s Uputstvom UNDG koje se odnosi na zajedničko programiranje, jačat će se razmjene saradnje među agencijama kako bi se kultivisali novi program i geografska konvergencija, kako bi se unaprijedila komplementarnost i izbjeglo dupliciranje.

6.5 Program za planiranje resursa - Atlas Enterprise Resource Planning (ERP) doprinosi pravovremenoj, efikasnoj realizaciji aktivnosti te djelotvornom, transparentnom finansijskom monitoringu za upravljanje projektima i UNDP-ovim programom kao i zajedničkim aktivnostima.

6.6 Svi novčani transferi implementacijskom partneru zasnivaju se na AWP-ovima koje dogovaraju implementacijski partner i UNDP.

6.7 UNDP za novčane transfere u vezi sa aktivnostima detaljno opisanim u AWP-ovima može koristiti sljedeće modalitete:

1. direktno plaćanje prodavcima ili trećim stranama za obaveze koje su stvorili implementacijski partneri;
2. direktno plaćanje prodavcima ili trećim stranama za obaveze koje su stvorile UN-ove agencije kao podršku aktivnostima koje su dogovorene s implementacijskim partnerima;
3. direktne novčane transfere implementacijskom partneru:
 - (a) prije početka aktivnosti (direktni novčani transferi) ili
 - (b) nakon završetka aktivnosti (naknada troškova).

6.8 Za direktna plaćanja od strane UNDP-a nije potreban odvojeni zahtjev ili odobrenje vlade, što je dogovoreno ovim CPAP-om te ostaje na snazi za period na koji se odnosi. Za direktne novčane transfere zahtjev se podnosi i oni se realizuju za periode implementacije programa – ne duže od tri mjeseca. Za naknadu prethodno odobrenih troškova zahtjevi se podnose i realizuju tromjesečno ili nakon završetka aktivnosti. UNDP nije obavezan nadoknaditi troškove koje je stvorio implementacijski partner, a koji premašuju odobrene iznose.

6.9 Sva preostala sredstva nakon bilo koje od aktivnosti će biti reprogramirana u uzajamnom sporazumu između implementacijskog partnera i UNDP-a ili će biti refundirana.

6.10 Modaliteti novčanih transfera, veličina tranši te obim i učestalost aktivnosti njihove kontrole mogu ovisiti o procjeni kapaciteta za upravljanje javnim finansijama u slučaju kada je

implementacijski partner Vlada, te o procjeni kapaciteta za finansijsko upravljanje kada je taj partner tijelo koje nije dio UN sistema. Takvu procjenu, u kojoj će sudjelovati implementacijski partner može provesti kvalifikovani konsultant, revizorska firma naprimjer.

6.11 Modaliteti novčanih transfera, veličina tranši te obim i učestalost aktivnosti kontrole mogu se tokom trajanja programa izmijeniti na temelju nalaza monitoringa programa, monitoringa rashoda/troškova te revizije.

6.12. Već su mobilizirani značajni resursi za prve 2-3 godine implementacije programa. Dodatni će se resursi mobilizirati na osnovi relevantnosti programa, s naglaskom na aktivnosti koje služe kao podrška ostvarivanju MDG, programu pristupanja EU, poštivanju međunarodnih sporazuma i konvencija te prekograničnim aktivnostima. U tom će se smislu osnovni resursi za novi program za određenu zemlju koristiti za daljnju mobilizaciju dodatnih resursa u obliku sufinansiranja (podjele troškova), zaklada i izdvajanja vlasti.

6.13 Zajednički će programi biti usklađeni sa UNDAF matricom rezultata kako bi se osiguralo sinergetsko djelovanje UN-ovih agencija. U fazi implementacije će biti najmanje četiri projekta Fonda za postizanje MDG, te komunikacijska strategija pod nazivom Jedan UN, kojima će se doprinijeti aktivnostima na zastupanju ljudskih prava, dobre uprave i ravnopravnosti spolova. Bit će definisani i prioritetni mehanizmi za monitoring i evaluaciju zajedničkih programa.

Sedmi dio: Monitoring i evaluacija

7.1. Monitoring i evaluacija programa provodit će se u odnosu na UNDAF matricu rezultata s kojom je usklađen ovaj program. To će pak biti izazov zbog nedostatka podataka kojim je zemlja pogođena, a koji najbolje ilustruje činjenica da od 1991. godine nije proveden popis stanovništva. U projektima će posebna pažnja biti posvećena uspostavi polaznih podataka, a UNDP će nastaviti pružati podršku statističkim institucijama. Ured rezidentnog koordinatora je uspostavio i Jedinicu za monitoring i evaluaciju zajedničkih UN programa, te će i ova Jedinica agencijama pojedinačno pružati podršku u oblasti monitoringa i evaluacije. Participatorni mehanizmi koji su korišteni za pripremu ovog CPAPA-a koristit će se i kod uspostave odbora za praćenje napretka u realizaciji očekivanih rezultata/ishoda (Outcome Boards).

7.2 Implementacijski partneri i UNDP će zajednički realizirati godišnje sastanke za potrebe planiranja i analiziranja za sve komponente programa, obično u zadnjem tromjesečju svake godine. Ovom aktivnost će se analizirati godišnji i rezultati CPAP-a te okviri resursa, kao i pripremati za AWP za narednu godinu. Na ove se sastanke, prema potrebi, mogu pozivati i druge UN-ove agencije kao i predstavnici multilateralnih i bilateralnih donatora te organizacija civilnog društva. UNDP i Vijeće ministara će 2012. godine realizovati sveobuhvatnu srednjoročnu evaluaciju napretka na postizanju očekivanih rezultata.

Osmi dio: Obaveze UNDP-a

8.1 UNDP će osigurati povezanost državne strategije razvoja CPAP/AWP-a, UNDAF-a i MDGF-a. Putem godišnjih pregleda i periodičnih izvještavanje o napretku bit će naglašene odgovornosti UNDP-a, Vijeća ministara i implementacijskih partnera.

8.2. Ako se radi o direktnim novčanim transferima ili naknadi troškova, UNDP će implementacijskog partnera obavijestiti o iznosu koji je UNDP odobrio te sredstva isplatiti partneru u implementaciji u roku od 30 dana od odobrenja zahtjeva.

8.3 Ako se radi o direktnom plaćanju prodavcu ili trećim stranama za obaveze koje su stvorili partneri u implementaciji na osnovi zahtjeva koje su potpisali za to imenovani zvaničnici partnera u implementaciji ili prodavcu ili trećim stranama za obaveze koje je stvorio UNDP u podršci aktivnostima koje su dogovorene s partnerima u implementaciji, UNDP će isplatu izvršiti u roku od 30 dana od dana odobravanja fakture. Ovaj će modalitet prevladavati kod najvećeg dijela pomoći koja se osigurava.

8.4 UNDP neće imati nikakvu direktnu odgovornost/obavezu po ugovornim sporazumima zaključenim između implementacijskog partnera i prodavca/treće strane.

8.5 U slučaju kada više od jedne UN-ove agencije osigurava novčana sredstva istom partneru u implementaciji, monitoring programa, finansijsko praćenje te reviziju realizirat će se zajednički ili će se koordinirati s ovim UN-ovim agencijama.

Deveti dio: Obaveze Vijeća ministara

9.1 Vijeće ministara će svoje obaveze ispunjavati u skladu sa odredbama već spomenutog Standardnog osnovnog sporazuma o pomoći (SBAA). Vijeće ministara će u odnosu na imovinu UNDP-a, finansijska i ostala sredstva te programe, zvaničnike i eksperte UNDP-a primjenjivati Konvenciju o privilegijama i imunitetima Ujedinjenih nacija. Pored toga, Vijeće ministara će UNDP-u i njegovim zvaničnicima i drugim osobama koje obavljaju aktivnosti u ime UNDP-a osigurati privilegije, imunitete i sredstva kako je to propisano SBAA-om.

9.2 U slučaju kada aktivnosti sufinansiraju vlasti, primjenjivat će se sljedeće odredbe:

- I. Vijeće ministara i UNDP će se sporazumjeti o rasporedu plaćanja i razmijeniti detalje o bankovnim računima.
- II. Iznos uplate, ako se ona vrši u drugoj valuti, a ne u US dolarima, utvrdit će se primjenom operativnog kursa Ujedinjenih nacija koji vrijedi na datum plaćanja. Ako prije nego UNDP u cijelosti iskoristi uplatu dođe do promjena u operativnom kursu Ujedinjenih nacija za razmjenu valuta, vrijednost preostalih sredstava će se na odgovarajući način uskladiti. Ako u takvom slučaju bude zabilježen gubitak u vrijednosti preostalih sredstava, UNDP će o tome obavijestiti Vijeće ministara kako bi se utvrdilo može li Vijeće ministara osigurati dodatna finansijska sredstva. U slučaju da takvo dodatno finansiranje ne bude moguće, pomoć koja se osigurava za CPAP UNDP može smanjiti, suspendirati ili prekinuti.

- III. U navedenom rasporedu plaćanja uzima se u obzir zahtjev da se uplate realizuju prije implementacije planiranih aktivnosti. To se može izmijeniti kako bi se osigurala usklađenost s napretkom u realizaciji CPAP-a.
- IV. UNDP će sve uplate primati i administrirati u skladu s propisima, pravilima i direktivama UNDP-a.
- V. Svi finansijski računi i izvještaji bit će izraženi u USD.
- VI. Ako se očekuje ili utvrdi da je došlo do neplaniranog povećanja rashoda ili obaveza (bez obzira je li uzrokovano inflacijskim faktorima, fluktuacijom u kursu razmjene valuta ili nepredviđenim troškovima), UNDP će Vijeću ministara pravovremeno dostaviti dodatnu procjenu, koja će prikazivati neophodna dodatna finansijska sredstva. Vijeće ministara će uložiti sve moguće napore kako bi se osiguralo potrebno dodatno finansiranje.
- VII. Ako se spomenute uplate ne prime u skladu s rasporedom uplata ili ako potrebno dodatno finansiranje u skladu sa stavom [VI] u tekstu iznad neće uslijediti iz vladinih ili drugih izvora, pomoć koja se osigurava za CPAP u skladu sa ovim sporazumom UNDP može smanjiti, suspendovati ili prekinuti.
- VIII. Sav prihod od kamata na izdvajanja će se usmjeriti na račun UNDP-a i iskoristiti u skladu sa uspostavljenim UNDP-ovim procedurama.
- IX. U skladu s odlukama i direktivama Izvršnog odbora UNDP-a koje se odražavaju u njegovoj Politici o povratu troškova iz drugih izvora, izdvajanje će biti predmetom povrata troškova od strane UNDP-a za dvije posebne kategorije troškove, konkretno:
 - a. *Indirektni troškovi, koje je stvorilo sjedište UNDP-a te strukture ureda UNDP-a u zemlji za pružanje usluga opće podrške upravljanju (GSM).*
 - b. *Direktni troškovi, koji su nastali za usluge podrške implementaciji (ISS) koje su pružili UNDP i/ili tijelo zaduženo za izvršenje ili partner u implementaciji. Dok god su oni neupitno povezani sa konkretnim programom/projektom, ovi se troškovi inkorporiraju u budžet projekta – na odgovarajuću budžetsku liniju i, u slučaju očitih transakcijskih usluga, naplaćuju se projektu/programu u skladu sa standardnim cijenama usluga.*
- X. Agregirani iznosi predviđeni budžetom CPAP-a, skupa s procijenjenim naknadama usluga podrške koje se na njih odnose neće premašivati ukupna sredstva na raspolaganju CPAP-u prema ovom sporazumu.
- XI. Oprema, materijali i druga imovina koja se finansira iz izdvajanja vlasništvo je UNDP-a. Pitanja u vezi s prijenosom vlasništva sa UNDP-a riješit će se u skladu sa odgovarajućim UNDP-ovim politikama i procedurama.
- XII. Izdvajanja su predmet isključivo procedura interne i vanjske revizije koje određuju finansijski propisi, pravila i direktive UNDP-a.

9.3 Primjenjivat će se mehanizmi participatornog planiranja, monitoringa i evaluacije napretka programa za BiH koji uključuju civilno društvo i druge partnere u razvoju. Vijeće ministara se obavezuje na organizovanje periodičnih pregleda programa, sastanak u svrhu planiranja i zajedničke strategije te, gdje je to primjereno, koordinaciju sektorskih i tematskih grupa partnera u razvoju kako bi se olakšalo sudjelovanje donatora, civilnog društva, privatnog sektora i UN-ovih agencija. Vijeće ministara će UNDP-u pravovremeno staviti na raspolaganje sve informacije o promjenama u politikama i zakonodavstvu do kojih dođe tokom implementacije CPAP-a koje bi mogle imati utjecaja na saradnju.

Deseti dio: Ostale odredbe

10.1 Ovaj će CPAP stupiti na snagu s datumom kada ga potpišu obje strane, a u slučaju da su strane CPAP potpisale na različite datume, CPAP na snagu stupa sa datumom zadnjeg potpisa. CPAP ostaje na snazi za period od pet godina.

10.2 Ovim CPAP-om se van snage stavlja CPAP koji su potpisali Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i UNDP, a koji se odnosi na period od 2005. do 2009. godine i moguće ga je izmijeniti uz uzajamnu saglasnost obaju strana na osnovi preporuke sa sastanka o zajedničkoj strategiji.

U POTVRDU TOGA, dolje potpisani punomoćnici, valjano ovlašteni za to, potpisali su ovaj Akcioni plan Programa za BiH, u Sarajevu.

Za Vijeće ministara
Bosne i Hercegovine

Potpis: _____

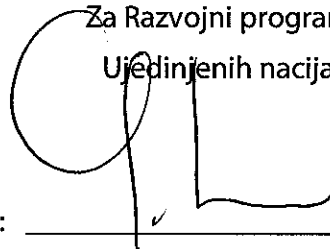

Ime: gosp. Nikola Špirić

Funkcija: predsjedavajući
Vijeća ministara Bosne i Hercegovine

Za Razvojni program
Ujedinjenih nacija

Potpis: _____

Ime: gosp. Yuri Afanasiev

Funkcija: rezidentni predstavnik UNDP-a

~~Handwritten scribble~~